

DRŽAVNO PODRUČJE I GRANICE

Pavičić, Petra

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Šibenik / Veleučilište u Šibeniku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:143:582228>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-07**

Repository / Repozitorij:

[VUS REPOSITORY - Repozitorij završnih radova
Veleučilišta u Šibeniku](#)

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
UPRAVNI STUDIJ
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ UPRAVNI STUDIJ

Petra Pavičić
DRŽAVNO PODRUČJE I GRANICE

Završni rad

Šibenik, lipanj 2019.

VELEUČILIŠTE U ŠIBENIKU
UPRAVNI STUDIJ
PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ UPRAVNI STUDIJ

DRŽAVNO PODRUČJE I GRANICE

Završni rad

Kolegij: Osnove međunarodno prava

Mentor: dr.sc. Ljubo Runjić, v. pred

Studentica: Petra Pavičić

Matični broj studentice: 0284012908

Šibenik, lipanj 2019.

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. DRŽAVNO PODRUČJE.....	2
2.1. Stjecanje područja	3
3. DRŽAVNE GRANICE.....	5
3.1. Riječne granice.....	7
3.2. Zračni prostor.....	8
3.3. Svemir.....	8
4. PODRUČJA OBALNE DRŽAVE.....	10
4.1. Unutrašnje morske vode.....	10
4.2. Arhipelaške vode.....	11
4.3. Teritorijalno more.....	12
5. MORSKI PROSTORI U KOJIMA DRŽAVA UŽIVA „SUVERENA“ ILI NEKA DRGA PRAVA.....	16
5.1. Vanjski morski pojas.....	16
5.2. Gospodarski pojas.....	17
5.3. Epikontinentalni pojas.....	17
6. NADZOR DRŽAVNE GRANICE.....	19
7. ZAKLJUČAK.....	22
8. LITERATURA.....	23

Upravni odjel

Prediplomski stručni studij Upravni studij

DRŽAVNO PODRUČJE I GRANICE

PETRA PAVIČIĆ

petrapavicic3@gmail.com

Tema ovog završnog rada je Državno područje i granice. Ovo područje međunarodnog prava je jedna od važnijih grana prava za sve države. U ovom završnom radu sam opisala detaljno što je državno područje, stjecanje državnog područja. Pisala sam o području Republike Hrvatske kako je nastalo te kako je danas. Zatim opisala sam što su granice te koje vrste granica postoje, riječne granice, zračni prostor i svemir. Također sam spomenula područja obalne države. Njegovi podnaslovi su unutrašnje vode, arhipelaške vode te teritorijalno more. Za ovu temu završnog rada su bitni morski prostori koji uživaju „suverena“ ili neka druga prava. Tu sam nabrojila tri najvažnija pojasa, a to su: vanjski morski pojas, gospodarski pojas i epikontinentalni pojas. Za kraj sam opisala državnu granicu Republike Hrvatske i drugih zemalja. Pokušala sam opisati granice Republike Hrvatske i ostalih zemalja stavivši sliku na kojoj su prikazane granice.

(23 stranica, 4 slike, jezik izvornika: hrvatski)

Rad je pohranjen u: Knjižnici Veleučilišta u Šibeniku

Ključne riječi: Državno područje, granice, more.

Mentor: dr.sc Ljubo Runjić, v. pred

Rad je prihvaćen za obranu: 4.6.2019.

Polytechnic of Šibenik

Final paper

Department of administration

Professional Undergraduate Studies of Administration

STATE AREA AND BOUNDARIES

PETRA PAVIČIĆ

petrapavicic3@gmail.com

The subject of this final work is the State Area and the Border. This area of international law is one of the most important branches of law for all states. In this final paper, I have described in detail what is the state area and the acquisition of state territory. Then I described the boundaries there are, the boundaries, the airspace, and the universe. I have also mentioned areas of the coastal state. Its subheadings are inland waters, archipelago waters and territorial sea. For this theme of the final work, essential marine areas are enjoying „sovereign“ or some other rights. Here I have listed the three most important belts, namely outer coastline, economic belt and epicontinental belt. Finally, I describe the state border of Republic of Croatia and other countries. I tried to describe the boundaries of the Republic OF Croatia and other countries by putting a picture on which the borders were presented.

(23 pages/ 4 photo/ original in Croatian language)

Paper deposited in: Library of Polytechnic in Šibenik

Keywords: state area, boundaries, sea.

Supervisor: Ph. D. Ljubo Runjić, Senior lecturer

Paper accepted: 4.6.2019.

1. UVOD

Naslov ovog završnog rada je „Državno područje i granice“. U završnom radu sam objasnila i opisati kako se stječe državno područje. Detaljnije sam opisala stjecanje državnoj područja. Tu sam somenula također dvije dvije vrste stjecanja područja a to su: derivativno i originarno stjecanje područja. Zatim sam obratila temu što je granica te koje vrste granica imamo. Pokušala sam to opisati slikom prirodne granice koja dijeli Dinaru. Također napomenula sam riječne granice, zračni prostor i svemir. Stoga sam svaki pojam zasebno objasnila i opisala koje uloge imaju i što smatramo najvažnijim za određeni pojam. Pokušala sam objasniti područja obalne države tu spadaju unutrašnje morske vode, arhipelaške vode te teritorijalno more. Posebnu pozornost sam obratila na teritorijalno more. Pod ovom temom ću razjasniti i obraditi pojam kao što su morski prostori u kojima država uživa „suverena“ ili neka druga prava. Pod tom temom nam spadaju vanjski morski pojas, gospodarski pojas te epikontinentalni pojas. Stoga sam opisala vanjski morski pojas, gospodarski pojas te epikontinentalni pojas. Zadnja pod tema ovog završnog rada je nadzor državne granice. Pokušala sam opisati koje zemlje graniče s Republikom Hrvatskom te opisala koliko su duge i pokušala to objasniti sa prigodnom slikom. Potrudila sam se objasniti sve naslove i podnaslove i informacije koje su najbitnije za temu ovog završnog rada. Počet ću od naslova državno područje i stjecanje područja te ga detaljno objasniti i razgraditi. Nadalje prijeći ću na drugi dio teme ovog završnog rada a to su granice. Objasnit ću što je granica i koje vrste imamo. Spomenut ću riječne granice, zračni prostor i svemir. Također nešto ću napisati o unutrašnjim morskim vodama, arhipelaškim vodama te teritorijalnom moru. Napisala sam i o obalnim prostorima koji uživaju „suverena“ i neka druga prava i navela tri najvažnija pojasa vanjski morski pojas, gospodarski pojas i epikontinentalni pojas. I za kraj napisat ću o nadzoru državne granice. Objasnit ću granicu Republike Hrvatske i susjednih država. Određene činjenice ću pokušati opisati i slikovito prikazati kako sve te informacije i činjenice izgledaju.

2. DRŽAVNO PODRUČJE

Državno područje (teritorij) je prostor isključive državne nadležnosti odnosno prostor unutar kopnenih granica zajedno sa morskim prostorom, pod suverenom odnosno obalne države i zračnim prostorom nad njima. Državno područje ili državni teritorij bitan je kriterij za procjenu nastanka neke države i bitan element njezina postojanja. Ne može postojati država bez teritorija i stanovništva podvrgnutih organiziranoj političkoj vlasti koja tu državu čini suverenom. Državno područje ili teritorij ne mora biti velik. Obuhvaća kopnene prostore koji se nalaze u državnim granicama, uključujući rijeke i jezera te otoke. Također obuhvaća unutrašnje morske vode, arhipelaške vode te teritorijalno mre koje čine obalni dio države. U državno područje spadaju i podzemlje morskog dna i zračni prostor kopnenog i morskoga područja države. Geografski položaj država je raznolik pa stoga države možemo podijeliti na obalne i neobalne. Određene obalne države se sastoje isključivo od otočja i arhipelaga, a to su: Ujedinjeno Kraljevstvo, Japan, Novi Zeland i druge zemlje. Najznačajnije arhipelaške države su Indonezija i Filipini. Otočne arhipelage u produžetku svog kopnenog teritorija imaju države kao što su Hrvatska ili Grčka. Neke su obalne države okružene samo sa jednom susjednom državom to su Država Vatikanskog Gradana, San Marino i Lesoto. Gotovo sve države su uz obalnu podjelu podijeljene na područja suverenih država. U svojim prostorima vanjskog pojasa, epikontinentalnog te gospodarskog pojasa obalna država ima neka prava nadzora, „suverena“ prava i jurisdikciju. Svaka država vrši svoju vrhovnu vlast na svom državnom teritoriju te uživa teritorijalnu suverenost. Državno područje ne mora biti jedinstveno. Na vlastitom području svaka država ima svoju vlast nad stvarima i ljudima koji se na njenom teritoriju nalaze to se naziva-teritorijalno vlasništvo. Svaki zahtjev organa druge države je zabranjen i u tom smislu državno područje je nepovredivo, a poštivanje te teritorijalne suverenosti je temelj međusobnih odnosa. Država ima pravo raspolagati svojim prirodnim bogatstvima. Dužnost svake države je je nedopustiti da se njezino područje upotrijebi za djela protivna pravu ostalih država. Teritorijalno vrhovništvo se proteže i na podzemlje ispod Zemljine površine okružene državnom granicom. Prema moru država može protegnuti vlast nad podzemljem dokle ga stvarno okupira.

2.2. STJECANJE PODRUČJA

Tijekom svog opstanka država može mijenjati svoje područje ,bilo stjecanjem novih dijelova ili bilo gubtkom dijelova područja. Međunardno pravo preuzelo je neke izraze i pojmove koji su se u rimskom pravu vezivali za stjecanje vlasništva i posjeda. Gotovo svi načini stjecanja proizašli su iz rimskog prava glede stjecanja vlasništva:occupation,cessio,praescriptio longi temporis,avulsio.

Postoje dva načina stjecanja područja,a to su:

1. Originarno stjecanje područja

Originarno stjecanje područja je stjecanje područja koje nije do tada ili barem u trenutku stjecanja bilo ni pod čijom suverennošću. Također stjecanje gdje nema sporazumnog prijenosa područja od jednog subjekta na drugi.

a) Stjecanje po prirodnom zbivanju (prirodna akcesija)

-aluvijom:nanos,naplavina uz obalu rijeke koja čini granicu.

-stvaranje otoka kao posljedica vulkanske erupcije-ako otok nastane u terirorijalnom moru neke države,pripada toj državi,kao i otoci koji izrone iz epikontinentalnog pojasa.

-umjetna akcesija(nasipavanje)-podrčje se stječe okupacijom.

b) Okupacija

-Okupacija: trajno zaposjedanje ničijeg područja(terra nullius),a namjerom da stekne.

-Danas su sva područja zaposjednuta(osim svemira, otvorenog mora)

-Često se okupacija pokušava primjeniti u praksi,pogotovo na otoke na otvorenom moru.

-Da bi okupacija dovela do pravovaljanog stjecanja potrebno je zadovoljiti neke uvjete.

1.) **Terra nullius**-u trenutku stjecanja područja ne smije biti pod vlašću druge države.

2.) **Efikasnost**-da je područje zaposjednuto na vidljiv i djelotvoran način,da država na njemu vrši svoju vlast i da osigurava pravni poredak.

3.) **Notifikacija**-svaka država koja zaposjedne neko područje,nad kojim do tada nije imala vlast ili na takvom području uspostavi protektorat,mora to notificirati državama potpisanicama kako bi one mogle iznijeti eventualne prigovore.

2. Derivativno stjecanje područja

Stjecanje područja koje u trenutku stjecanja pripadalo drugoj državi. Također stjecanje koje se temelji na sporazumu s drugom državom.Stjecatelj stječe područje onako kako je bilo u dotadašnjeg držaoca tog područja, sa svim ograničenjima.

a) Sukcesija ili ustup

-najčešći,danas i jedini mogući načini stjecanja područja

-stjecanje područja na temelju međunarodnog ugovora koji može biti:

Dvostrani- između dotadašnjeg držaoca i države stjecateljice

-ugovor kojeg su dvije spomenute države stranke(mirovni ugovor)

Cesija se može desiti kao posljedica rata ili dobrovoljno

3. DRŽAVNE GRANICE

Riječ granica ima višestruko značenje, a to je da je granica crta koja omeđuje državno područje; crta koja se određuje prilikom ustanovljenja granice u ugovorima; crta ili ploha domašaja državne vlasti ili nadležnosti te međa između dvije države.

Granica je omeđenje državnog područja u obliku crte ili plohe. Uz kopnene granice postoje i granice na moru koje su točno određene i granica tu ide vanjskom granicom teritorijalnog mora.

Granice između država su crte koje su određene međunarodnim ugovorom ili su običajnim putem prihvaćene kao granične crte između dviju susjednih država. Postoje granice koje su takve od starina. Ako nema ugovora ili ako ugovor nedovoljno određuje granicu, smatra se kao granicom ona crta koja stvarno postoji bez prigovora.

Granice mogu biti:

1. Prirodne-granična crta koja je određena nekim prirodnim oblikom tla kojim granica prolazi.
2. Ugovorene(konvencionalne)-one čiji se tok ne upire na prirodni oblik tla pa se u ugovoru moraju opisati i odrediti. Te granice idu od točke do točke, posebna im je vrsta one koje slijede zemljin meridijan ili paralelu.

Kad granica prolazi gorom uzima se kao granična crta bilo lanac najviših vrhova, bilo razvođe odnosno područje između slivova dviju rijeka.

Slika 1. Prirodna granica planina Dinara

Kad granica proazi vodenim tokom postoje dva načina:

- Crta geometrijske sredine-granica koja je u ugovoru određena nekim vodenim tokom, povući će se onom crtom koja spaja sve točke vodenog toka koje su jednako udaljene od jedne i druge obale.
- Crta sredine matice-granica na vodenom toku određuje se sredinom plovne matice rijeke, u plovidbi nizvodno crta ide sredinom plovnog puta.

Kad se granice uređuju sporazumno postoje tri faze:

1. Temeljni ugovor koji određuje granice glavnim crtama
2. Pobljiže određivanje granice
3. Sastavljanje pismenog elaborata o tome sa opisom granične crte i postavljenih znakova.

3.1. RIJEČNE GRANICE

Rijeke su vodene površine koje se nalaze unutar državnih granica. Tu spadaju i prokopi, jezera...

Razlikujemo:

- a. Nacionalne rijeke su one čiji tok u cijelosti prolazi kroz područje samo jedne države.
- b. Međunarodne rijeke-svaka plovna ili neplovna rijeka koja protječe kroz više država ili ih dijeli. Danas se međunarodnom rijekom smatra samo ona rijeka čiji je režim uređen međunarodnim ugovorom-konvencionalne rijeke.

Svaka država ima se pravo služiti vodom koja protječe kroz njezino državno područje ili ga razgraničava, ali da pritom poštuje jednako pravo drugih država koje su zainteresirane za isti tok ili riječni sliv.

Zabrana da se vodotok na vlastitom području koristi na način koji bi nanosio štetu jednakom korištenju susjedne države na njenom području, osim po zajedničkom području.

Obalna država ne smije ubirati pristojbe osim za održavanje puta, mora obavljati potrebne radove za održavanje plovnog puta te ne smije poduzimati nikakve mjere koje bi mogle škoditi plovidbi

Do Francuske revolucije koncem 18. stoljeća, u nedostatku ugovora o suprotnome, svaka je „pobrežna država“ mogla na svjemu dijelu međunarodne rijeke sprječavati plovidbu čak i brodovima ostalih pobrežnih država.

Suprotan razvoj otpočeo je dekretom francuskog Konventa iz 1792. Kojim su se dvije međunarodne rijeke : Šelda i Meza otvorile za slobodnu plovidbu brodovima svih pobrežnih država.

Tek je na Bečkom kongresu 1815. Godine proglašeno načelo slobode plovidbe na međunarodnim rijekama u Europi za trgovačke brodove svih, a ne samo pobrežnih država i to po uzoru na slobodu plovidbe otvorenim morem. Ali je to načelo do danas ostalo neostvareni cilj.

3.2.ZRAČNI PROSTOR

Pitanje međunarodnih pravnih odnosa u zračnom prostoru, postalo je važno kada se zračni prostor počeo upotrebljavati kao prometni put.

Institut za međunarodno pravo smatrao da je međunarodni zračni promet slobodan, osim prava država koje leže pod nekim zračnim prostorom, da poduzmu određene mjere sigurnosti radi vlastite sigurnosti i sigurnosti osoba te imovine njihovih stanovnika.

Francusko-njemačkim sporazumom prihvaća se načelo suverenosti država nad zračnim prostorom koji leži iznad njezina područja.

1944. Čikaška konvencija je konvencija o civilnom zrakoplovstvu.

Međunarodno pravo ne sadrži opće pravilo obveze države da trpi prelet stranih zrakoplova kroz svoj zračni prostor na Čikaškoj konferenciji. Države sudionice su odlučile sklopiti još dva međunarodna ugovora kojima će se ublažiti krutost norme o isključivoj suverenosti države nad svojim zračnim prostorom.

Tim sporazumom se nastojalo strankama zajamčiti pojedine tzv. slobode zraka:

- ❖ Pravo neškodljivog proleta druge države bez slijetanja.
- ❖ Pravo slijetanja na područje druge države, ali samo iz tehničkih razloga.
- ❖ Pravo da se iskrcavaju putnici, pošta, teret iz države kojoj pripada zrakoplov.
- ❖ Pravo da se iskrcavaju putnici, pošta, teret za državu kojoj pripada zrakoplov.
- ❖ Pravo da se iskrcavaju putnici, pošta, teret iz bilo koje države.

3.3. SVEMIR

Svemir je prostor koji se nadovezuje na zračni prostor i čiji je režim različit od režima državnog zračnog prostora. Kada govorimo o svemiru onda su to pitanja vezana za:

1. Vlast u svemirskom prostoru (Mjesec..)
2. Pravni položaj sprava koje se šalju u svemir
3. Pomoć i spašavanje u slučaju nezgoda
4. Status članova posada koje se šalju u svemir
5. Odgovornost za eventualno prouzročenu štetu

6. Upotreba u vojne svrhe

7. Telekomunikaciju, navigaciju, meteorologiju...

Već nakon prvih orbitalnih letova na velikim visinama, u usporedbi sa visinama dosega zrakoplova, pokazalo se da je doseg državne vlasti u prostoru iznad kopnenog morskog dijela njezina područja, ograničen na zračni prostor do neke zasad neodređene visine.

Pokušaji određivanja točnih granica između zračnog prostora i svemira ostaju bezuspješni. Prihvaća se funkcionalni pristup jer je svemirska aktivnost i sredstva lako razlikovati od aktivnosti u zračnom prostoru pa je predložena visina najniže moguće orbitalne putanje umjetnih satelita od oko 100 kilometara iznad Zemljine površine.

Onovan je Odbor za miroljubivu upotrebu svemira i u njemu su izrađeni najvažniji međunarodni ugovori o pravnom režimu svemira:

- a) Ugovor o svemiru-istraživanje i upotreba svemira za dobrobit i u interesu svih država. Svemir je slobodan za istraživanje i upotrebu svim državama bez diskriminacije. Također svemir i nebeska tijela ne mogu biti predmet nacionalnog prisvajanja.
- b) Sporazum o spašavanju i vraćanju astronauta i objekata lansiranih u svemir.
- c) Konvencija o međunarodnoj odgovornosti za štetu koju prouzroče svemirski objekti
- d) Konvencija o registraciji objekata lansiranih u svemir
- e) Sporazum koji određuje aktivnost država na Mjesecu i drugim nebeskim tijelima

Sve svemirske aktivnosti moraju se odvijati u skladu s međunarodnim pravom u interesu održanja međunarodnog mira i sigurnosti te unapređenja međunarodne suradnje.

Astronauti su „poslanici čovječanstva u svemiru“, u pravilu potpadaju pod jurisdikciju države kojoj pripada svemirski objekt kao i sam objekt.

Svemirski objekt je svaka naprava u svemiru, imaju državnu pripadnost države u kojoj su upisani u registar te koja snosi međunarodnu odgovornost za svoje aktivnosti u svemiru.

4. PODRUČJA OBALNE DRŽAVE

Dijelovi koji čine dio obalne države su unutrašnje morske vode, arhipelaške vode te teritorijalno more. Svaki od dijelova regulirani su međunarodnim pravom. Malo više od 70 posto zemljine površine čini voda. More je jako bitno za cijelo čovječanstvo još od povijesti.

4.1. UNUTRAŠNJE VODE

Unutrašnje vode su oni dijelovi mora koji su se s kopnenim područjem neke države, u toliko uskoj vezi da ta država ima najveći interes nad njima, potpunu vlast nad tim prostorima.

Valjska granica unutrašnjih voda je polazna crta od koje se mjeri širina teritorijalnog mora.

U unutrašnje vode se ubrajaju:

1. Luke-vanjska granica se određuje crtom koja spaja najizbočenije stalne lučke građevine koje su sastavni dio lučkog sustava.
2. Zaljevi i unutrašnja mora su dio mora koji je u plovnoj vezi s ostalim morem, ali je zbog oblika obale toliko uvučen u kopneno područje države, da joj se po međunarodnom pravu priznaje isključiva vlast nad tim morem.

U unutrašnje vode ubrajaju se samo oni zaljevi kojima je vodena površina barem jednaka ili veća od površine polukruga, koji se može opisati nad crtom koja spaja krajnje točke ulaza u zaljev.

3. Mora unutar otočja ili otočnih lanaca-ako nisu previše udaljeni od obale. Ako je obala razvedena i duboko usječena ili ako se uzduž obale u njezinoj blizini nalazi niz otoka može se za povlačenje polazne crte primjeniti tzv. metoda ravnih polaznih crta (Istra).

Dvije vrste polaznih crta: normalna polazna crta odnosno crta niske vode duž obale.

Razlikujemo dva slučaja:

- a) ako se rijeka izravno ulijeva u more, crta povučena između kraajnjih točaka ušća je granica između kopnenog dijela državnoj područja i teritorijalnog mora
- b) ako rijeka na ušću stvara estuarij primjenjuju se pravila koja vrijede za zaljeve

4.2. ARHIPELAŠKE VODE

Arhipelag je skupina otoka, uključujući i dijelove otoka također vode koje ih okružuju i druge prirodne elemente.

Arhipelaška država je sastavljena od jednog ili više arhipelaga, a može obuhvaćati i druge otoke (Filipini, Indonezija...).

Država koja osim arhipelaga ima i državno područje na kontinentu, nema pravo na arhipelaške vode. Omjer vode i kopna je 1:1, odnosno 9:1.

Arhipelaške vode obuhvaćaju mora unutar arhipelaških polaznih crta. Arhipelaške polazne crte ne smiju biti dulje od 100 morskih milja, ali do 3% od kopnog broja od tih crta može prelaziti duljinu do najviše 125 milja.

Arhipelaška država ne smije primjeniti sustav spomenutih polaznih crta tako da odvoji teritorijalno more druge države od otvorenog mora ili gospodarske zone. Ista ta država ima suverenost nad svojim arhipelaškim vodama, bez obzira na njihovu dubinu i udaljenost od obale.

Druge države imaju pravo neškodljivog prolaska kroz arhipelaške vode, a radi zaštite svoje sigurnosti može se privremeno obustaviti taj prolazak u točno naznačenim dijelovima arhipelaških voda.

Arhipelaški prolazak-pravo plovidbe i prelijetanja na uobičajen način, jedino radi neprekinutog, brzog i neometanog tranzita između jednog dijela otvorenog mora ili isključivog gospodarskog pojasa i drugog dijela otvorenog mora. U to slučaju arhipelaga, država može odrediti plovidbene puteve i iznad njih zračne ceste.

4.3. TERITORIJALNO MORE

Teritorijalno more je pojas mora koji se proteže uzduž cijele obale neke države neke države i duž njenih unutrašnjih voda gdje ih ima.

1958. godine Konvencijom o teritorijalnom moru i vanjskom pojasu se određuje da se vanjski pojas ne smije prostirati preko 12 milja od polazne crte od koje se mjeri širina teritorijalnog mora.

Širina se računa od:

- a) Obale-crta niskih voda je polazna
- b) Vanjske granice unutrašnjih voda- to je onda polazna točka
- c) Otoka-svaka površina koja je suha za visoke vode
- d) Kod zamrznutog mora-računa se od kraja zamrznute vode

Vanjska granica teritorijalnog mora je crta kojoj je udajenost svake točke od najbliže točke polazne crte, jednaka širi teritorijalnog mora koju je odredila obalna država- i to je granica na kojoj prestaje suverenost na moru. Vanjska granica teritorijalnog mora je i vanjska granica državnog područja.

Teritorijalno more potpada pod suverenost obalne države-ona se proteže i na zračni prostor iznad i na dno i podzemlje tog mora. Što znači da je teritorijalno more dio državnog područja.

Obalna država dužna je trpjeti neškodljivi prolazak stranih brodova kroz svoje teritorijalno more. Prolazak je neškodljiv sve dok ne dira u mir,red i sigurnost obalne države. Mora biti neprekinut i brz, a obuhvaća zaustavljanje i sidrenje, ali samo u onoj mjeri u kojoj to zahtjevaju: događaje u toku plovidbe ili ih nameće više sila i nesreća, radi pružanja pomoći osobama, brodovima ili zrakoplovima u opasnosti i nesreći. Obalna država ne smije ometati neškodljivi prolazak.

U Konvencijama o pravu mora prolazak se definira kao prolazak teritorijalnim morem radi :

1. Presjecanja tog mora bez ulaska u unutrašnje vode
2. Pristajanje na sidrište ili uz lučke uređaje izanad unutrašnjih voda
3. Ulaska u unutrašnje vode ili izlaska iz njih

4. Prolazak mora biti brz i neprekinut
5. Podmornica i druga podvodna plovila moraju ploviti morskom površinom i viti svoju zastavu

Za sam prolazak kroz teritorijalno more ne smiju se naplaćivati nikakve pristojbe, ali mogu ubirati naknade kao plaćanje određenih usluga koje su pružene nekom brodu. Ne smije biti diskriminacije prema zastavi.

Obalna država može donositi zakone i propise o neškodljivom prolasku kroz teritorijalno more koje se odnose na :

- ❖ Sigurnost plovidbe i uređenje pomorskog prometa
- ❖ Zaštitu navigacijskih i drugih pomagala, kabela, cijevovoda
- ❖ Očuvanje živih bogatstava mora i zaštita okoliša
- ❖ Sprječavanje kršenja carinskih, fiskalnih, zdravstvenih... zakona

Kaznena djela počinjena u teritorijalnom moru :

Za trgovačke brodove: nadležnost države čiju zastavu brod vije te nadležnost obalne države.

- a) Ako se posljedice djela protežu na obalnu držav
- b) Ako djelo remeti mir zemlje i red u teritorijalnom moru
- c) Ako zapovijednik broda, diplomat, konzul države čiju zastavu vije zatraži pomoć mjesnih organa
- d) Ako su te mjere nužne za suzbijanje nedopušte trgovine drogama

Za ne trgovačke brodove (istraživači, policijski...) vrijede pravila o neškodljivom prolasku te uživaju imunitete po pravilima Konvencije o pravu mora i ostalog međunarodnog prava.

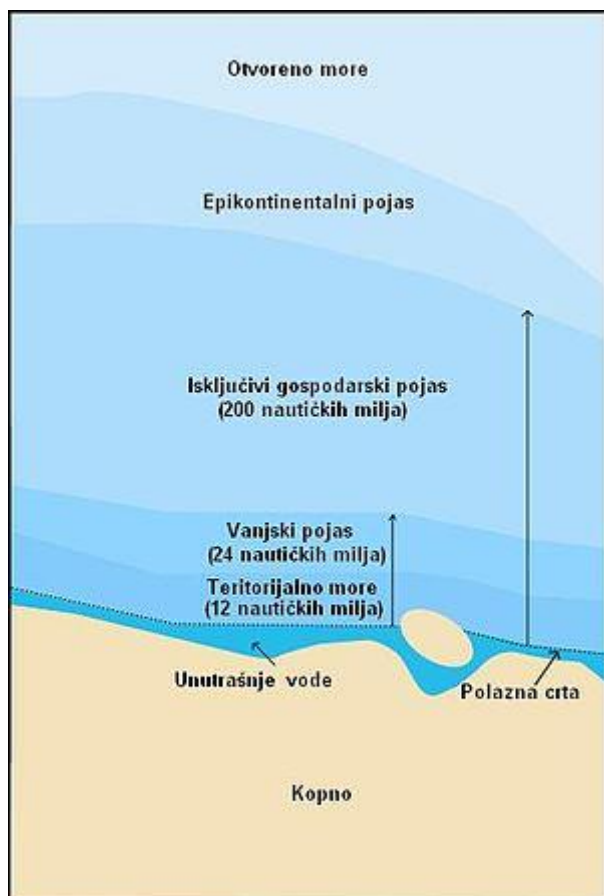
Za ratne brodove vrijede pravila o neškodljivom prolasku. Mnoge obalne države zahtijevaju prethodnu notifikaciju ili traženje dozvole za prolazak ratnog broda. Ako se ne pridržava propisa može ga samo pozvati da ih se pridržava pa ako se nakon toga i dalje ne pridržava, može zahtijevati da se udalji iz teritorijalnog mora.

Pomorski zakonik Republike Hrvatske pripisuje da država kojoj pripada ratni brod koji namjerava proći hrvatskim teritorijalnim morem, mora o tome diplomatskim putem obavjestiti Ministarstvo vanjskih poslova Republike Hrvatske najmanje 24 sata prije uplovljavanja. Ne smiju prolaziti više od tri strana broda iste državne pripadnosti.

Kaznena djela počinjena prije ulaska u teritorijalno more:

1. Za trgovačke brodove : Ako brod samo prolazi teritorijalnim morem, ulazeći u unutrašnje vode, mjere mogu poduzimati samo zbog kršenja određenih pravila Konvencije o zaštiti morskog okoliša ili zbog kršenja propisa obalne države o gospodarskom pojasu. Ako se brod zaustavi u njenom teritorijalnom moru ili ako njime plovi dolazeći iz unutrašnjih voda, obalna država nema takvih ograničenja, ali mora o postupcima obavjestiti diplomatskog ili konzularnog predstavnika države čiju zastavu brod vije.
2. Za netrgovačke i ratne brodove isto kao i kod kaznenih dijela u teritorijalnom moru.

Građanska sudbenost: obalna država bi trebala zaustavljati ili skretati s puta brod koji prolazi teritorijalnim morem radi obavljanja građanske sudbenosti nad osobom koja se nalazi u brodu. Razgraničenje teritorijalnih voda između susjednih država: utvrđuje se sporazumom, a ako takvog sporazuma nema, nijedna od njih ne može proširiti svoje teritorijalno more preko crte sredine, kojoj je svaka točka jednako udaljena od najbližih točaka polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora tih dviju država.

Slika 2. Morski pojasevi

5. MORSKI PROSTORI U KOJIMA DRŽAVA UŽIVA „SUVERENA“ ILI NEKA DRUGA PRAVA

Prostori gdje obalna država uživa tzv. suverena prava ili neka druga prava prvo treba navesti vanjski pojas, gospodarski pojas te epikontinentalni pojas. Ova područja su područja koja uživaju suverena ili neka druga prava, ali državi pripadaju određena prava nad ovim prostorima. Suverenitet Republike Hrvatske je neotuđiv, nedjeljiv i neprenosiv. Suverenitet Republike Hrvatske prostire se nad njezinim kopnenim područjem, rijekama, jezerima, prokopima, unutrašnjim morskim vodama, teritorijalnom moru te zračnim prostorom iznad tih područja. Republika Hrvatska ostvaruje, u skladu s međunarodim pravom, suverena prava i jurisdikciju u morskim područjima i u podmorju Jadranskog mora izvan državnog područja do granica sa susjedima. Saveze sa drugim državama Republika Hrvatska sklapa zadržavajući suvereno pravo da sama odlučuje o prenesenim ovlastima i pravo da slobodno iz njih istupa.

5.1. VANJSKI POJAS

Vanjski pojas je tečevina razvoja međunarodnog prava mora. Također je prihvaćen u običajnom pravu pa je tako preuzet u Ženevsku kodifikaciju. Vanjski pojas je pojas mora uz teritorijalno more u kojem obalna država ima pravo zaštite svojih propisa.

On može biti dio otvorenog mora, a može se poklapati s gospodarskim pojasom. Proteže se u širini koja se mjeri od vanjske granice teritorijalnog mora, ali ne smije se protezati izvan 24 milje od polaznih crta teritorijalnog mora.

Država u vanjskom pojasu nema suverenost, ni suverena prava već samo nadzor radi sprečavanja navedenih interesa i kažnjavanja njihove povrede. I to pod uvjetom da su povrede počinjene na njenom kopnenom području, unutrašnjim vodama, arhipelaškim vodama ili teritorijalnom moru.

5.2. GOSPODARSKI POJAS

Na trećoj konferenciji o pravu mora postignut je sporazum da se teritorijalno more ograniči na 12 milja, a da se obalnim državama u jednom širokom gospodarskom pojasu priznaju suverena ribolovna i druga gospodarska prava. On nije bio dio državnog teritorija obalne

države, niti je otvoreno more već je područje u kojem obalna država ostvaruje suverena ribolovna i druga gospodarska prava. Obalna država smije odrediti svoj gospodarski pojas do udaljenosti od 200 milja od polaznih crta od kojih se mjeri širina teritorijalnog mora.

Može se odrediti i uz otoke prema istim pravilima koja se primjenjuju i na druga kopnena područja. U gospodarskom pojasu država ima najvišu vlast u pogledu određenih djelatnosti i nema suverenost.

U gospodarskom pojasu država ima suverena prava radi:

- a. Istraživanja i iskorištavanja
- b. Očuvanja i gospodarenja živim i neživim bogatstvima mora i podmorja
- c. Radi ekonomskih istraživanja i korištenja gospodarskih pojasa država ima jurisdikciju
- d. Glede podizanja i upotrebe ujetnih otoka, naprava i uređaja
- e. Znanstvenog istraživanja i zaštite morskog okoliša

U gospodarskom pojasu drugih država sve države imaju pravo slobodne plovidbe, prelijetanja, polaganja podmorskih kabela i cjevovoda te druge međunarodno dozvoljene upotrebe koje se tiču tih sloboda. Hrvatska ima pravo, ali još nije proglasila svoj gospodarski pojas.

5.3. EPIKONTINENTALNI POJAS

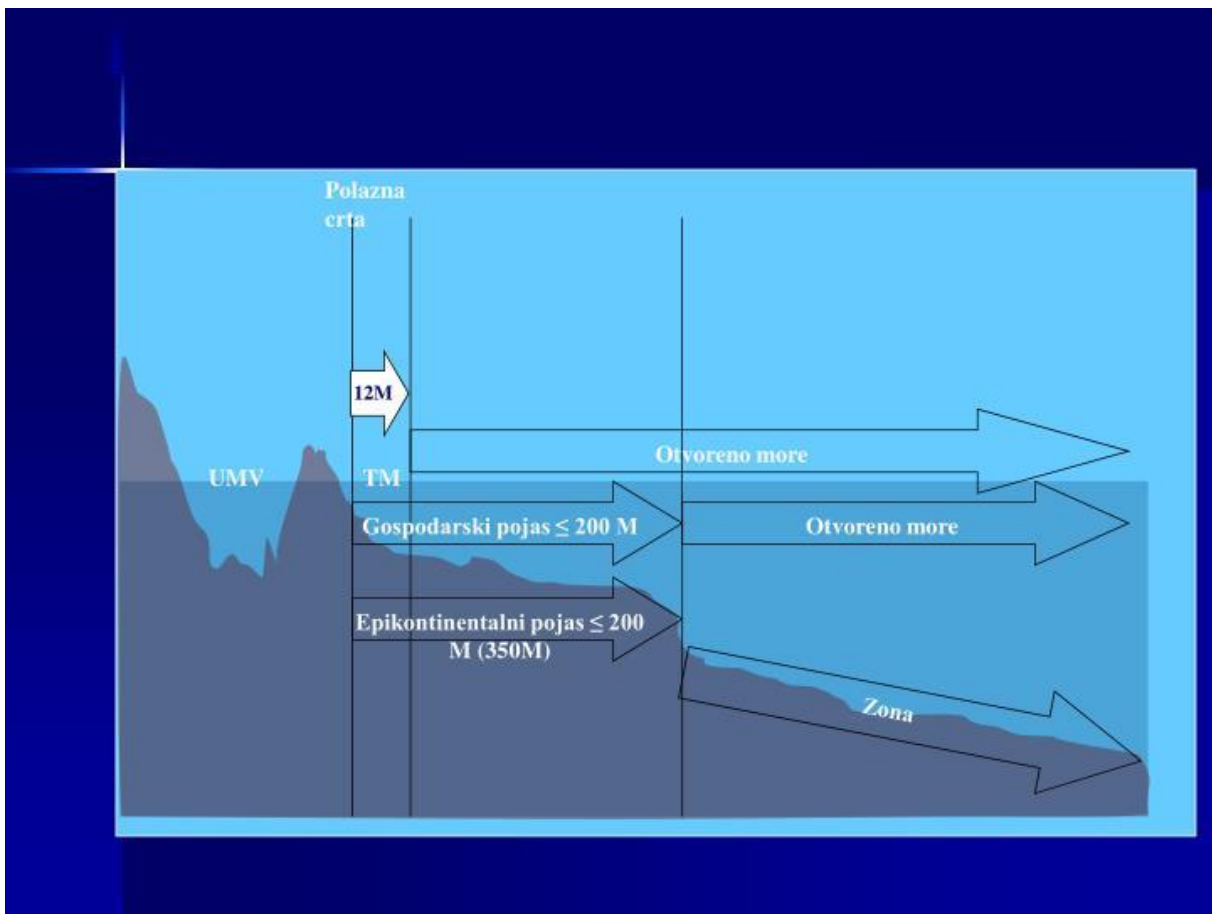
Poseban međunarodno pravni režim na podmorju. Označuje morsko dno i podzemlje što se nastavlja na vanjsku granicu teritorijalnog mora.

U epikontinentalni pojas spada morsko dno i podzemlje te morska površina i stup morske vode iznad dna.

Morsko dno i podzemlje što se nastavlja na vanjske granice teritorijalnog mora odnosno područje dna koje čini prirodni produžetak kopnenih masa.

Morska površina i stup morske vode iznad dna pripadaju otvorenom mora i gospodarskom pojasu. Na tom prostoru obalna država ima suverena prava radi njegova istraživanja i iskorištavanja njegovih prirodnih bogatstava.

Epikontinentalni pojas ima suverena prava, ali nema suverenost.

Slika 3. Prikazuje gospodarski pojas, epikontinentalni pojas te otvoreno more.

6. NADZOR DRŽAVNE GRANICE

Kopnene granice Republike Hrvatske ukupno su duge 2374,9 kilometara. Republika Hrvatska graniči sa Bosnom i Hercegovinom, Slovenijom, Mađarskom, Srbijom te Crnom Gorom. Najdulja granica je s Bosnom i Hercegovinom 1011,4 kilometra. Najvećim dijelom se radi o povijesnoj granici. Granica s Bosnom i Hercegovinom ustanovljena je nakon mirovnog ugovora između Turske i Ausrijske carevine. Ugovor je potpisan 1971.godine. Granica sa Slovenijom duga je 667,8 kilometara. Danas je sa Slovenijom pitanje razgraničenja ostalo nedefinirano. Još za vrijeme Austro Ugarske definirana je granica sa Mađarskom koja je duga 355,5 kilometara. Prvi međunarodni ugovor kojim je definirana granica Republike Hrvatske i Mađarske je Ugovor o miru iz 1920.godine. Ugovorom iz 1992.godine između Republike Hrvatske i Mađarske potvrđeno je da ne prestaju važiti raniji ugovori o granici potpisani između Republike Hrvatske i SFRJ. Oni prenose na ove dvije države. Zatim granica sa Srbijom u dužini od 317,6 kilometara. Granica sa Srbijom prati tok rijeke Dunav. Ova granica definirana je u bivšoj Jugoslaviji. Najmanja granica na kopnu je granica sa Crnom Gorom koja je duga 22.6 kilometara. Granice se nalaze na kartama iz vremena Austro Ugarske. Hrvatska izlazi na obale Jadranskog mora, a pomorskim graniči s Italijom. Granice Republike Hrvatske mogu se samo mijenjati odlukom Hrvatskog sabora. Zakonom o nadzoru državne granice uređuje se nadzor državne granice, poslovi granične policije u unutrašnjosti države, međunarodna policijska suradnja i suradnja službi na državnoj granici. Zakonom o nadzoru državnih granica uređuju se tijela u Republici Hrvatskoj nadležna za provedbu Europskog parlamenta i Vijeća. Nadzor državne granice u smislu ovog zakona je kontrola prelaska državne granice. Nadzor državne granice obavlja se radi:

- a. Osiguranja nepovredivosti državne granice i državnog područja Republike Hrvatske,
- b. Zaštite života i zdravlja ljudi
- c. Sprječavanja i otkrivanja kaznenih djela i prekršaja te otkrivanja i pronalaska počinitelja istih,
- d. Sprječavanja nezakonitih migracija i
- e. Sprječavanja i otkrivanja drugih opasnosti za javnu sigurnost, pravni poredak i nacionalnu sigurnost.

Provedba ovog Zakona je u nadležnosti Ministarstva unutarnjih poslova. Prelazak državne granice je svako kretanje ljudi preko državne granice. Vlada Republike Hrvatske uredbom određuje granične prijelaze, vrijeme i način prelaska preko državne granice.

Privremeni granični prijelaz može rješenjem odrediti ministar uz prethodno mišljenje ministarstva nadležnog za poslove financija i nadležnog tijela susjedne države. Troškovi uređenja i rada privremenog graničnog prijelaza podmiruju se iz državnog proračuna. Granični prijelaz i njegov područje označava se propisanim oznakama i signalizacijom. Područje graničnog prijelaza pripada prostor koji je potreban za obavljanje granične kontrole i drugih graničnih formalnosti, kao i neposredna okolica s objektima koji su potrebni za nesmetano i sigurno odvijanje prometa i obavljanje granične kontrole, te drugih graničnih formalnosti. Kretanje i zadržavanje na graničnom prostoru je dozvoljeno samo osobama koje prelaze granicu ili koje su granicu već prošle. Zapovjednik teretnog ili putničkog broda u međunarodnom prometu, koji uplovi u teritorijalno more Republike Hrvatske, dužan je najkraćim plovnim putem uploviti u luku. Osobe koje su se ukrcale u plovilo bez isprava propisanih za prelazak državne granice ili bez putne karte bez odobrenja zapovjednika ili voditelja plovila dužan je podmiriti troškove njezinog boravka te njezinog prisilnog udaljenja. U međunarodnom prometu strojovođa vlaka ne smije zaustaviti vlak na dijelu pruge između državne granice i graničnog prijelaza, osim kada je to nužno zbog reguliranja željezničkog prometa ili u slučaju više sile. A ko je vlak prošao državnu granicu na otvorenoj pruzi dužan je o tome obavjestiti graničnu policiju. U zračnom prometu prijevoznik je dužan odmah o završetku prijave putnika za let, tijelu nadležnom za kontrolu prelaska državne granice na graničnom prijelazu na kojem će putnici ući u Republiku Hrvatsku dostaviti potpune i točne podatke o putnicima. Granična kontrola obavlja se na području graničnog prijelaza. Također se može obaviti i izvan područja graničnog prijelaza u vlakovima, zrakoplovima i plovilima. Poslovi granične kontrole obuhvaćaju: kontrolu osoba, kontrolu stvari i kontrolu prijevoznog sredstva. Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom odlučuje o svim pitanjima koja se tiču državne granice. Poslovi granične policije u unutrašnjosti države su mjere i radnje koje se poduzimaju radi sprječavanja i otkrivanja nezakonitog ulaska, boravka osoba i suzbijanja prekograničnog kriminala. Ako osoba prijeđe ili pokuša prijeći državnu granicu izvan graničnog prijelaza ili preko graničnog prijelaa izvan radnog vremena te ako izbjegne graničnu kontrolu ili napusti područje graničnog prijeaza dok granična kontrola još nije obavljena. Takve osobe se kažnjavaju do 30 dana zatvora ili novčanom kaznom u iznosu od 2.00,00 do 10.000,00 kuna.

Slika 4. Granica Republike Hrvatske i susjednih država.

7. ZAKLJUČAK

Ovaj završni rad je napisan na temu „Državno područje i granice“. U ovom završnom radu sam pokušala objasniti i dočarati određene činjenice u vezi ove teme završnog rada. U radu sam opisala što je državno područje. U temi državno područje sam navela sve potrebne činjenice kako bih ponajbolje opisala taj naslov. Zatim sam prešla na prvi podnaslov stjecanje područje. Opisala sam na koji način se stječe područje te dvije vrste stjecanja područja a to su : derivativno i originarno. Drugi dio teme na koji se ovaj završni rad odnosi su državne granice. Za početak objasnila sam što su granice i koje vrste granica imamo. Pokušala sam dočarati stavivši sliku prirodne granice na Dinari. Zatim riječne granice, zračni prostor i svemir. Opisala sam svaki pojam zasebno te spomenula najvažije i najbitnije za ta tri pojma. Zatim sam prešla na područja obalne države. U područja obalne države spadaju unutrašnje morske vode, arhipelaške vode te teritorijalno more. Opisala sam sve pojedinačno, no ponajviše sam obratila pozornost na teritorijalno more. Također pisala sam o morskim prostorima u kojima država uživa „suverena“ ili neka druga prava. Tu spadaju tri pojasa, a to su: vanjski morski pojas, gospodarski pojas i epikontinentalni pojas. Pokušala sam dočarati svaki pojas zasebno. I za kraj pisala sam o nadzoru državne granice. Opisala sam koliko su duge granice Hrvatske i susjednih država i prikazala to sa slikom. Kako bih uspjela bolje opisati zadnju temu ovog završnog rada upotrijebila sam Zakon o nadzoru državne granice. Svi naslovi podnaslovi ovog završnog rada što čine cjelinu. U svakom naslovu i podnaslovu ovog završnog rada sam se podrudila opisati detaljnije te dočarati sve potrebne informacije o državnom području i granicama. Počevši od opisa državnog područja i stjecanja područja do granica i nadzora državne granice. Te sam obratila pozornost na riječnu granicu, zračni prostor i svemir. Također sam pisala o obalnim prostorima koji uživaju „suverena“ i neka druga prava. U ta obalna područja sam navela tri najbitnija pojasa a to su : vanjski morski pojas, gospodarski pojas te epikontinentalni pojas. Stavila sam određene slike kako bi dočarala i slikovito opisala kako određene informacije koje sam napisala izgledaju na slici.

8. LITERATURA

1. Andrassy, J. , Bakotić, B. , Seršić, M. , Vukas, B. , Međunarodno pravo 1, Zagreb, 2010
2. Degan, V.Đ. , Međunarodno pravo, Zagreb, 2011
3. Ustav Republike Hrvatske, NN br. 56/90, 135/97, 8/98 te promjena ustava 28/2001
4. Zakon o nadzoru državne granice, NN 83/2013
5. https://www.google.com/search?q=teritorijalno%20more%20i%20unutarnje%20vode%20arhipela%C5%A1ke%20u%20me%C4%91unarnom%20pravu&rlz=1C1VFKB_enHR826HR826&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiAgJWj0IbiAhUMXR0KHcM7AqUQ_AUIDigB&biw=1366&bih=608&fbclid=IwAR3NTyVya0rxyMka5LrFVnrj-nC9BG91L6VyC9jZnGkPe5ExLMTxqNqXvEM#imgdii=D0lkRNKv1i1ujM:&imgrc=5vPK0eRIbUmkIM:
6. https://www.google.com/search?q=teritorijalno%20more%20i%20unutarnje%20vode%20arhipela%C5%A1ke%20u%20me%C4%91unarnom%20pravu&rlz=1C1VFKB_enHR826HR826&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiAgJWj0IbiAhUMXR0KHcM7AqUQ_AUIDigB&biw=1366&bih=608&fbclid=IwAR3_KrYxzbtvtLaMeX6JL8cY2IV10IvulB4VovmIn0P_Erq7JRgmhb4nF1A#imgrc=5vPK0eRIbUmkIM:
7. https://www.google.com/search?rlz=1C1VFKB_enHR826HR826&biw=1366&bih=608&tbn=isch&sa=1&ei=ywDQXNrjJ5PJgwfvlYPICg&q=prirodna%20granica&oq=prirodna%20granica&gs_l=img.3..0i24l6.20479.24510..28556...0.0..0.107.364.3j1.....0....1..gws-wiz-img.7iO99kjtVY8&fbclid=IwAR21MzNIUBx9xKuUFa5llectZDSzuwHp1I09Xv85gv9c6s-OaXALIpGG-nc#imgrc=JjG1zXUHm7l8QM:
8. https://www.google.com/search?rlz=1C1VFKB_enHR826HR826&biw=1366&bih=657&tbn=isch&sa=1&ei=8fbPXLjsCeLjgwfws4DAAw&q=granice%20rh&oq=granice%20rh&gs_l=img.3..0i24l2.30027.36387..36984...1.0..0.120.4108.25j17.....0....1..gws-wiz-img.....0..0j0i67j0i30.krF7ifenyzo&fbclid=IwAR12usYtBBxgF8S0Vcm9VbZppkPrluUPUArMe9n4N5GLNQNhSfSKiZL0JJU#imgrc=l3I39HayI_X0wM: